

Nr 146

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående
ytterligare ersättning med anledning av viss flyg-
olycka; given Stockholms slott den 25 mars 1960.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Sven Andersson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen underställes riksdagens prövning ett ärende om ytterligare ersättning till vissa anhöriga till besättningen å ett flygvapnet tillhörigt försvunnet flygplan.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 25 mars 1960.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, af GEIJERSTAM.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och civildepartementen anför chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Andersson, följande.

Vid en flygning över Östersjön den 13 juni 1952 försvann ett flygplan av typen DC 3 tillhörande det svenska flygvapnet. Ombord på planet befann sig fanjunkarna K. G. Blad och A. A. E. Älmeberg, färdmekanikern J. H. Mattsson, radioassistenten C. E. Jonsson samt radiotelegrafisterna B. I. V. Svensson, C. B. Y. Book, E. H. Carlsson och B. P. Nilsson.

Närmaste anhöriga till de förolyckade är till *Blad* hustrun Ulla-Britt Blad, till *Älmeberg* hustrun Anna-Lisa Älmeberg och två minderåriga barn, till *Mattsson* hustrun Judith Mattsson och ett minderårigt barn, till *Jonsson* hustrun Karin Jonsson och två minderåriga barn, till *Svensson* hustrun Siv Svensson och ett minderårigt barn, till *Book* hustrun Ingrid Book, till *Carlsson* hustrun Sigrid Carlsson samt till *Nilsson* hustrun Birgit Nilsson och ett minderårigt barn. Envar av Judith Mattsson och Ingrid Book har härjämte en minderårig dotter.

Efter förslag i propositionen 1953:146 (punkt 2) medgav riksdagen (rskr 245), att till envar av förenämnda anhöriga samt till envar av Judith Mattssons och Ingrid Books döttrar finge utbetalas särskild ersättning med 10 000 kronor. Genom brev den 5 juni 1953 uppdrog Kungl. Maj:t åt försvarets civilförvaltning att utbetala ersättningarna och meddelade i samband härmed vissa föreskrifter för att trygga en lämplig användning av de ommyndigas medel.

I tre den 2 juni, den 23 september och den 1 oktober 1959 dagtecknade skrifter har advokaten H. G. Franck, Stockholm, såsom ombud för de försvunnas hustrur utom Karin Jonsson, hos Kungl. Maj:t gjort framställning om ytterligare ersättning. Franck har därvid hemställt, att familjepension måtte beviljas enligt de bestämmelser som trätt i kraft den 1 juli 1952 samt att frågan om engångsersättning måtte upptagas till förnyad prövning, varvid varje familj borde, oavsett antalet barn, erhålla lika stort belopp. — Vidare har Karin Jonsson i en den 10 april 1959 till försvars-

departementet inkommen skrift anhållit, att samtliga engångsersättningar måtte omprövas bland annat på grund av de ökade kostnaderna för barnens uppfostran och utbildning.

Försvarets civilförvaltning har i utlåtande den 28 augusti 1959 uttalat följande. De anhöriga hade genom statsmakternas beslut erhållit större ersättning än som eljest författningsenligt kunnat utgå. I fråga om familjepension hade bland annat åberopats, att en viss omreglering av de pensionsgrundande lönerna skett, varmed torde åsyftas att vissa tjänster genom tjänteförteckningsrevision uppflyttats i lönegrad från och med den 1 juli 1952. En generell förbättring av familjepensionen med hänsyn till vid skilda tidpunkter genomförda ändringar av löneställningen för vederbörande tjänst stode emellertid i strid mot gällande pensioneringsprinciper och syntes även betänklig med hänsyn till konsekvenserna. Om ytterligare kompensation ansåges böra beredas syntes därför en annan utväg böra väljas, nämligen engångsersättning med visst belopp. Det vore i och för sig tveksamt, huruvida en omprövning av storleken av den engångsersättning som redan utgått borde ske med hänsyn till vederbörandes nuvarande ekonomiska situation. I betraktande av föreliggande särskilda omständigheter ansåge civilförvaltningen emellertid skäligt, att viss ytterligare ersättning finge utgå. Att differentiera denna ersättning med utgångspunkt i en jämförelse mellan vederbörandes nuvarande ekonomiska omständigheter syntes icke tillfredsställande. Ersättningen borde i stället liksom förut utgå med lika stort belopp för var och en av de anhöriga, förslagsvis med 5 000 kronor, eller således med sammanlagt 85 000 kronor.

Statskontoret har i utlåtanden den 6 november 1959 anslutit sig till civilförvaltningens förslag och därvid förklarat sig dela civilförvaltningens uppfattning i fråga om de verkningar och konsekvenser, som en generell förbättring av familjepensionerna skulle medföra. Statskontoret har därjämte anfört följande. I Kungl. Maj:ts brev den 5 juni 1953, vilket skulle lända till efterrättelse från och med den 1 juli 1952, hade meddelats föreskrifter rörande högre pensionsunderlag för beställningshavare, som minst 12 år fullgjort flygtjänstgöring. Icke någon av planets besättning hade emellertid vid tidpunkten för planets försvinnande fyllt detta krav, vilket gällde även i fråga om bestämmande av familjepension. Först långt senare, från och med den 1 juli 1958, hade en uppmjukning skett av ifrågavarande föreskrifter, innebärande att den högre familjepensionen utginge oberoende av flygtjänstgöringens längd. Mot bakgrunden härav kunde statskontoret icke förorda förhöjning av pensionerna till de anhöriga. Statskontoret anslöte sig till civilförvaltningens uttalande rörande engångsersättning och hade ej funnit anledning till erinran mot civilförvaltningens förslag om ersättningarnas storlek och fördelning. De anhörigas hemställan om annan fördelningsgrund hade gjorts efter det civilförvaltningen avgivit utlåtande. Statskontoret kunde emellertid icke finna denna hemställan böra föranleda

ett annat ställningstagande. Ämbetsverket ansåge det nämligen naturligt, att ett beslut om ytterligare ersättning betraktades såsom en direkt fortsättning till riksdagens tidigare ställningstagande. Ett beslut i nu föreslagen riktning torde därför jämväl påkalla riksdagens medverkan.

Departementschefen

Ifrågavarande anhöriga åtnjuter författningsenlig ersättning, i ett par fall efter det viss dispens medgivits, och har därutöver, efter riksdagens medgivande, tillerkänts särskild ersättning, envar med 10 000 kronor. Med hänsyn till de synnerligen ömmande omständigheterna i detta speciella fall anser jag, i likhet med myndigheterna, att ytterligare ersättning bör tillerkännas de anhöriga. Ersättningen bör utgå i form av ett lika stort kapitalbelopp till envar av de anhöriga. Beloppet synes skäligen böra bestämmas till 8 000 kronor. Sammanlagda ersättningen uppgår således till 136 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter om utbetalning av ersättningarna, varvid liksom förut bör tillses, att utbetalning till de omyndiga barnen förknippas med betryggande villkor för medlens rätta användning.

Även nu ifrågavarande ersättningar torde ur skatterättslig synpunkt vara att jämställa med skadestånd, som utgått på grund av olycksfall, och skola därför icke beskattas hos mottagarna.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att av det under fjärde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget Vissa ersättningar i anledning av skador vid militär verksamhet m. m. må, i enlighet med vad i det föregående angivits, utbetalas ytterligare ersättning med tillhoppa 136 000 kronor i anledning av ifrågavarande olycksfall.

Med bifall till vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Carl Hanström